



**Luonto-Liitto**  
**Annankatu 26 A**  
**00100 Helsinki**

Ympäristöministeriö

Viite: lausuntopyyntö 15.11.2012 Dnro YM16/400/2012

### **Asia: Lausunto ympäristönsuojelulain uudistuksesta**

Luonto-Liitto kiittää ministeriötä lausuntapyynnöstä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

#### **Yleistä**

Luonto-Liitto pitää erittäin tärkeänä sitä, että ympäristönsuojelulakia uudistetaan.

Lausunnolla oleva esitys kehittää lakia olennaisesti, joskin enemmän huomiota olisi kaivattu mm. valvonnan kehittämiseen sekä eräisiin luonnonarvojen huomiointiin liittyviin seikkoihin. Pääosaltaan esitys on kuitenkin hyvä ja kannatettava ja se tulisi saattaa mahdollisimman nopeasti poliittiseen käsittelyyn.

Luonto-Liitto on luonnonsuojelujärjestönä erityisen kiinnostunut niistä lakimuutoksen osa-alueista, jotka liittyvät välittömästi luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen ja huomiointiin. Lakiesityksen keskeisin osa liittyy tältä osin sijaintipaikan luonnonarvojen aikaisempaa parempaan ja kattavampaan huomiointiin.

Muutamaa lakiesitykseen liittyvää yksityiskohtaa tulisi vielä tarkistaa. Alla on yksilöity niistä tärkeimpinä pitämämme.

#### **Sijaintialueen luonnonarvojen huomiointi**

Esitetty lakimuutos korjaa pahimmat katveet tästä nykyisin "häpeäpilkusta", joka on käytännössä johtanut 2000-luvulla mm. kymmenien valtakunnallisesti ja alueellisesti merkittävien soiden tuhoutumiseen turpeenkaivuun vuoksi. Kansalaisten oikeustajua ja suhteellisuudentajua on myös häirinnyt syvästi luonnonarvojen valikoiva ja suppea, vain luonnonsuojelulaissa yksilöityjen suojeluarvojen kautta tapahtuva huomiointikäytäntö, jossa osin marginaaliset yksityiskohdat (mm. yksittäiset lajihavainnot) ovat olleet tärkeämpiä kuin arvokkaan luontoalueen laajuus tai luonnonsuojelullinen kokonaismerkitys.

Esitys tuo hankkeen sijaintialueen valtakunnalliset ja alueelliset luonnonarvot järkevässä muodossa lupaharkinnan piiriin. Kaikkien etu (kansalaiset, viranomaiset, elinkeinonharjoittajat, luonto) on se että 11 § perusteluissa on näinkin yksityiskohtaisesti määritelty ne tekijät, joiden perusteella jatkossa esimerkiksi tietyn suon luonnonsuojelullinen kokonaismerkitys arvioidaan. Tehty yksilöinti on nähdäksemme kohtalaisen onnistunut, joskin on mahdollista, että käytännössä "rima" tulee asettumaan hieman liian korkealle.

Näemme jonkin verran ongelmia lain 3. momentissa, joka saattaa johtaa siihen, että sinänsä lainvoimaisien, mutta tosiasiallisesti luonnonarvojen selvittämisen osalta puuttellisten tai vanhentuneiden kaavojen avulla luodaan "ohituskaista", jonka seurauksena alueellisesti ja valtakunnallisesti arvokkaita luonnonarvoja sisältäviä alueita tarkastellaan jatkossakin vain luonnonsuojelulain yksilöityjen suojeluarvojen kannalta. Tämän selvän riskin torjumista edistäisi se, jos kaavojen ja luonnonarvojen riittävän selvittämisen suhdetta olisi edes hieman enemmän avattu lain perusteluissa.

### **Sijaintipaikan erityisten maisema- ja kauneusarvojen huomiointi**

Lakiehdotuksessa (11 §) on mukana myös erityisten maisema- ja kauneusarvojen huomiointimahdollisuus lupaharkinnassa. Tämä laajennus on nähdäksemme täysin perusteltu, koska maisema- ja kauneusarvot ovat jo vanhastaan kuuluneet luonnonsuojelun piiriin.

Erityisten maisema- ja kauneusarvojen huomioinnin nykyistä perusteluosuutta emme sen sijaan pidä onnistuneena. Siitä puuttuu kokonaan maininta luonnonympäristöjen kauneus- ja maisema-arvoista, joihin kuuluvat mm. erämaisuus, ihmistoiminnan vähäisyys maisemakuvassa sekä näyttävien luonnonympäristöjen ja niiden reuna-alueiden muodostamat ehyet kokonaisuudet. Tältä osalta toivomme lain perusteluja täsmennettävän siten, että kaikki toimijat, mukaan lukien lupaviranomaiset ymmärtävät, että myös huomattavat luonnonympäristöjen maisema- ja kauneusarvot tulee huomioida, vaikka niitä ei maakuntaliittojen tai ympäristöhallinnon peltovaltaisten kulttuurimaisemien selvityksissä olisikaan huomioitu.

Luonnonympäristöjen erityisten maisema- ja kauneusarvojen arvottaminen edellyttää luonnollisesti samanlaista tarkempaa ohjeistusta kuin mitä tehdään parhaillaan soiden erityisten luonnonarvojen osalta.

### **Päästöalueen luonnonarvojen huomiointi**

Myös päästöalueiden luonnonarvojen täsmällisempi ja 2000-luvun tietämykseen (mm. luontotyyppien uhanalaisarvioinnin tulokset) perustuva huomiointivelvoite kuuluisi tarkastella lakimuutoksen osana. Lain tarkoituksenmukaisuuden kannalta olisi perusteltua edellyttää sitä, että päästövesistöjen mahdolliset valtakunnalliset ja alueelliset luonnonarvot huomioitaisiin samalla tavalla kuin sijaintipaikankin luonnonarvot. Tämä ei välttämättä muuttaisi olennaisesti nykyisiä ratkaisukäytäntöjä, koska monesti järkevät ja lainsäädännön edellyttämät vesiensuojelupäätökset huolehtivat samalla alapuolisten, huomattavia luonnonarvoja omaavien vesistöjen monimuotoisuudesta. Ongelmia on kuitenkin mm. monimuotoisuusarvoiltaan alueellisesti merkittävien virtavesien huomioinnissa.

Selkein ratkaisu ongelmaan olisi se, että nykyisen lain "*erityiset luonnonolosuhteet*" korvattaisiin valtakunnallisilla tai alueellisilla luonnonarvoilla. Epämääräinen "erityisten luonnonolosuhteiden" käsite olisi olettavasti mahdollista avata tarkemmin myös lain perusteluissa, jolloin olisi mahdollista rakentaa viittaus sijaintipaikan luonnonarvojen huomiointivelvoitteen (11 §) kautta tapahtuvaan valtakunnallisesti ja alueellisesti merkittävien luonnonarvojen määrittelyyn.

## **Kuntien ja valtion rooli lupavalvonnassa**

Luonto-Liitto pitää huonosti harkittuna pykälämuotoilua (40 §), joka mahdollistaisi lupatoimivallan eli lupapäätösten ja lupiin liittyvän valvonnan nykyistä laajemman siirtämisen valtiolta kunnille. Tarvetta olisi mieluummin siirtää tiettyjä kuntien päätäntävaltaan kuuluvia asioita (mm. maainestenoittoluvat) kunnilta valtiolle.

7.1.2013  
Helsingissä

Luonto-Liiton puolesta,

Pia Pässilä  
Puheenjohtaja

Leo Stranius  
Pääsihteeri

### **Lisätietoja:**

Lauri Kajander  
metsävastaava  
lauri.kajander@luontoliitto.fi  
puh. 045 1179 610